

คำนำ

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2560 ได้กำหนดจุดมุ่งหมายในการพัฒนา
นักเรียนไว้ว่าการเรียนรู้ มีพัฒนาการทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม สติปัญญา และคุณธรรม
จริยธรรม มุ่งการพัฒนาให้นักเรียนเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะเป็นวิชาหนึ่งที่มี
ความสำคัญในการพัฒนานักเรียนให้เติบโตตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร

ผู้จัดทำชุดกิจกรรมการเรียนรู้ ได้ศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับ เรื่อง งานทัศนศิลป์ ทั้งความหมาย
และเนื้อหา และนำมาจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ให้กับนักเรียน โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้เป็น
สื่อ เพื่อให้นักเรียนได้เรียนรู้ด้วยความเข้าใจ เรียนรู้ด้วยความสนุก มีเจตคติที่ดีต่อวิชาศิลปะ
สามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง และนำไปปรับปรุงใช้ในชีวิตประจำวันได้

ผู้จัดทำขอขอบพระคุณผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทำให้ชุดกิจกรรม การเรียนรู้เล่มนี้
ประสบความสำเร็จสามารถนำไปใช้พัฒนานักเรียนได้เป็นอย่างดีไว้ ณ โอกาสนี้ด้วย

นางพิชากรณ์ มณีราช

สารบัญ

เนื้อหา	หน้า
คำชี้แจงสำหรับครู	1
คำแนะนำการใช้	2
คำชี้แจงสำหรับนักเรียน	4
แบบทดสอบก่อนเรียน	5
กิจกรรมที่ 1 อ่านและสนทนา	7
กิจกรรมที่ 2 อ่านและสนทนา	8
กิจกรรมที่ 3 อ่านและสนทนา	9
กิจกรรมที่ 4 ฝึกวาดภาพอิสระ	13
แบบทดสอบหลังเรียน	16
บรรณานุกรม	17

คำชี้แจงสำหรับครู

1. ชุดกิจกรรมการเรียนรู้งานทัศนศิลป์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ประกอบไปด้วย ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ทั้งหมด 7 ชุด ดังนี้
 - 1.1 ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ชุดที่ 1 เรื่อง องค์ประกอบศิลป์
 - 1.2 ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ชุดที่ 2 เรื่อง ทัศนศิลป์กับภูมิปัญญาท้องถิ่น
 - 1.3 ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ชุดที่ 3 เรื่อง เส้นและแสงเงา
 - 1.4 ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ชุดที่ 4 เรื่อง วาดเป็นภาพสวย
 - 1.5 ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ชุดที่ 5 เรื่อง เรียนรู้เรื่องงานพิมพ์
 - 1.6 ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ชุดที่ 6 เรื่อง งานพิมพ์จากวัสดุ
 - 1.7 ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ชุดที่ 7 เรื่อง งานปั้นตามจินตนาการ
2. ชุดกิจกรรมการเรียนรู้งานทัศนศิลป์ชุดนี้ คือ ชุดที่ 1 เรื่อง องค์ประกอบศิลป์
3. ครูควรศึกษาคำแนะนำในการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ให้เข้าใจก่อนลงมือจัดกิจกรรมพร้อมกับกิจกรรมในแผนการจัดการเรียนรู้
4. ครูต้องชี้แจงขั้นตอนการใช้ให้นักเรียนเข้าใจทุกคนก่อนดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอน
5. ครูต้องคอยดูแลนักเรียนอย่างใกล้ชิดในระหว่างการทำกิจกรรม

คำแนะนำในการใช้

ชุดกิจกรรมการเรียนรู้

1. จัดทำชุดกิจกรรมการเรียนรู้ให้กับนักเรียนทุกคน
2. ให้นักเรียนทำกิจกรรมลงในชุดกิจกรรมที่เป็นของนักเรียนเอง
3. แจกชุดกิจกรรมการเรียนรู้ให้กับนักเรียนทุกคน

บทบาทของครู

1. ศึกษาแผนการจัดการเรียนรู้ให้เข้าใจ
2. ดูแลนักเรียนอย่างใกล้ชิด พร้อมให้คำปรึกษากับนักเรียน
3. ประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพความเป็นจริง
4. แก้ไขและพัฒนานักเรียนที่ไม่ผ่านตามจุดประสงค์
5. แสดงผลงานนักเรียนทุกคนให้กำลังใจ และคำชื่นชม
6. จัดกิจกรรมตามแผนการจัดการเรียนรู้

สาระสำคัญ

งานทัศนศิลป์เป็นงานที่ต้องใช้ความคิดสร้างสรรค์ ความรู้สึก
ในการสร้างสรรค์งาน งานพิมพ์เป็นงานทัศนศิลป์ที่เป็นพื้นฐานที่จะต้อง
เข้าใจความหมาย และความสำคัญ

มาตรฐานการเรียนรู้

มาตรฐาน ศ 1.1 สร้างสรรค์งานทัศนศิลป์ตามจินตนาการ และความคิด
สร้างสรรค์ วิเคราะห์ วิพากษ์ วิวิจารณ์คุณค่างานทัศนศิลป์ ถ่ายทอดความรู้สึก
ความคิดต่องานศิลปะอย่างอิสระ ชื่นชม และประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

ตัวชี้วัด

ป5/6 ระบุปัญหาในการจัดองค์ประกอบศิลป์และการสื่อความหมาย
ในงานทัศนศิลป์ของตนเอง และบอกวิธีการปรับปรุงงานให้ดีขึ้น

คำชี้แจงสำหรับนักเรียน

จุดประสงค์

1. นักเรียนได้เรียนรู้เกี่ยวกับองค์ประกอบศิลป์
2. นักเรียนฝึกคิด ฝึกวิเคราะห์ ตามจินตนาการ และสามารถบอกปัญหาในการจัดภาพตามองค์ประกอบศิลป์ได้อย่างอิสระ
3. มุ่งมั่นและทำงานจนสำเร็จ

กิจกรรมที่นักเรียนจะต้องปฏิบัติในชุดกิจกรรมการเรียนรู้ชุดนี้

1. ทำแบบทดสอบก่อนเรียน
2. อ่านใบความรู้
3. ทำกิจกรรมตามที่กำหนด
4. ทำแบบทดสอบหลังเรียน
5. สนทนาสรุปเรื่องกับครู

แบบทดสอบก่อนเรียน

คำชี้แจง ข้อสอบเป็นภาคปฏิบัติคะแนนเต็ม 10 คะแนน

คำสั่ง ให้นักเรียนเลือกคำตอบที่ถูกต้องเพียงคำตอบเดียว

1. องค์ประกอบศิลป์ หมายถึงตามข้อใด

- ก. การถ่ายทอดงานศิลปะในอดีต
- ข. การถ่ายทอดงานศิลปะอย่างมีแบบแผน
- ค. การถ่ายทอดงานศิลปะแบบลายไทย
- ง. การถ่ายทอดงานศิลปะแบบใช้สีลามือ

2. ข้อใดกล่าวถึงองค์ประกอบศิลป์ได้ถูกต้อง

- ก. นำเหตุการณ์ในชีวิตมาแสดงออกเป็นภาพ
- ข. นำเหตุการณ์ในอดีตมาแสดงออกเป็นภาพ
- ค. นำสิ่งต่างๆ มาแสดงออกอย่างสร้างสรรค์
- ง. นำสิ่งต่างๆ มาแสดงออกได้อย่างอิสระ

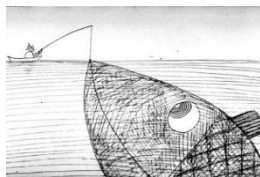
3. ข้อใดไม่ใช่ส่วนประกอบในองค์ประกอบศิลป์

- ก. จุด เส้น รูปร่าง สัดส่วน
- ข. ลักษณะอาการของสิ่งมีชีวิต
- ค. การเน้นแสงเงา และสี
- ง. การลงน้ำหนักของภาพ

4. การกำหนดภาพให้สมบูรณ์ตามองค์ประกอบศิลป์ข้อใดสำคัญที่สุด

- ก. สีเส้นสวยงาม
- ข. ภาพเหมือนจริง
- ค. ภาพมีน้ำหนัก
- ง. สอดคล้องและกลมกลืน

5. ปัญหาของภาพตรงกับข้อใด

- ก. คนในเรือตัวเล็ก
- ข. ปลาตัวใหญ่เกินจริง
- ค. คันเบ็ดไม่เหมาะสม
- ง. คนอยู่ไกลปลาอยู่ใกล้

6. ดุลยภาพ ตรงกับข้อใด

- ก. สวยงามสดใส
- ข. สีสิ้นคมแสงเงาชัดเจน
- ค. เท่ากันและสมดุล
- ง. มีความหมายเดียว

7. การวาดภาพให้มีจุดเด่นตรงกับข้อใด

- ก. สีเข้มสดใสและเหมือนจริงทุกส่วน
- ข. การเน้นภาพที่ให้เป็นจุดเด่นมากกว่าส่วนอื่น
- ค. การวาดภาพที่มีลักษณะรูปร่างเหมือนกัน
- ง. การวาดภาพไล่จากเล็กไปใหญ่และเพิ่มแสงเงา

8. นาย ก วาดภาพโดยใช้รูปร่างกลมหลายขนาด ได้สวยงามกลมกลืนและสมดุล ตรงกับข้อใด

- ก. ความกลมกลืนคล้อยตาม
- ข. ความกลมกลืนขัดแย้ง
- ค. ความกลมกลืนที่สมดุล
- ง. ความกลมกลืนที่เหมาะสม

9. ข้อใดคือภาพวาดที่สามารถใส่จังหวะได้ดีกว่าภาพอื่นๆ

- ก. ภาพป่า
- ข. ภาพสัตว์
- ค. ลายไทย
- ง. ผลไม้

10. จังหวะและลีลาในองค์ประกอบศิลป์ภาพใดเหมาะสมที่สุด

- ก. คลื่น
- ข. สุนัข
- ค. ดอกไม้
- ง. โຕ้ะ

กิจกรรมที่ 1 อ่านและสนทนา

ทัศนศิลป์

ทัศนศิลป์ คือ กระบวนการถ่ายทอดผลงานทางศิลปะ การทำงานศิลปะอย่างมีจินตนาการ ความคิดสร้างสรรค์มีระบบระเบียบ

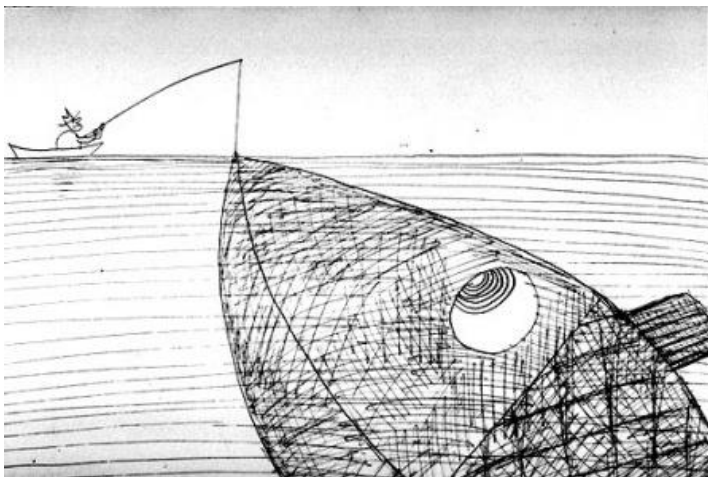
เป็นขั้นเป็นตอน การสร้างสรรค์งานอย่างมีประสิทธิภาพสวยงาม มีการปฏิบัติงานตามแผนและมีการพัฒนาผลงานให้ดีขึ้นต่อเนื่อง

องค์ประกอบศิลป์

องค์ประกอบศิลป์ หมายถึง การนำ สี จุด เส้น รูปร่าง ขนาด สัดส่วน น้ำหนัก แสงเงา ลักษณะพื้นผิว ที่ว่างและสิ่งที่มีมนุษย์ใช้เป็นสื่อในการแสดงออกอย่างสร้างสรรค์ โดยนำ ส่วนประกอบของศิลปะมาจัดวางรวมกันอย่างสอดคล้องกลมกลืนและมีความหมายเกิด รูปร่างหรือรูปแบบต่างๆ

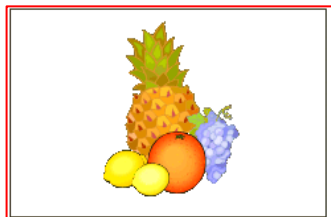
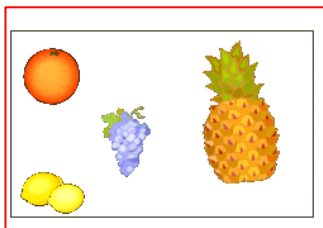
กิจกรรมที่ 2 สังเกตภาพและสนทนา

กิจกรรมที่ 3 อ่านและสนทนา

หลักการจัดองค์ประกอบศิลป์พื้นฐาน

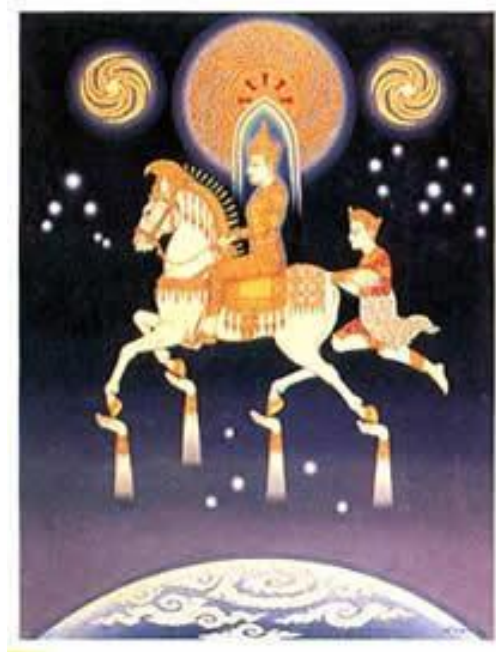
1. เอกภาพ (Unity) หมายถึง การนำองค์ประกอบของศิลปะมาจัดเข้าด้วยกันให้แต่ละหน่วยมีความสัมพันธ์ เกี่ยวข้องซึ่งกันและกัน ประสานกลมกลืนเกิดเป็นผลรวมที่แบ่งแยกไม่ได้

2. ดุลยภาพ (Balance) คือ การนำองค์ประกอบของศิลปะมาจัดเข้าด้วยกันให้เกิดความเท่ากันหรือสมดุล กัน เพื่อให้ผลงานศิลปะที่ปรากฏเกิดความสมดุล

3. จุดเด่น (Dominance) หมายถึง ส่วนสำคัญที่ปรากฏชัด สะดุดตาที่สุดในงานศิลปะ จุดเด่นจะช่วยสร้างความน่าสนใจในผลงานให้ภาพเขียนมีความสวยงาม มีชีวิตชีวายิ่งขึ้น จุดเด่นเกิดจากการจัดวางที่เหมาะสม และรู้จักการเน้นภาพ

4. ความกลมกลืน (Harmony) เป็นสิ่งที่สำคัญที่สุดของการจัดองค์ประกอบทางทัศนศิลป์ เพราะความกลมกลืนจะทำให้ภาพงดงาม และนำไปสู่เนื้อหาเรื่องราวที่น่าเสนอ ความกลมกลืนมี 2 แบบ คือ

4.1 ความกลมกลืนแบบคล้ายตามกัน หมายถึง การนำรูปร่าง รูปทรง เส้น หรือสีที่มีลักษณะเดียวกันมาจัด เช่น วงกลมทั้งหมด สีเหลืองทั้งหมด ซึ่งแม้ว่าอาจจะมีขนาดที่แตกต่างกัน แต่เมื่อนำมาจัดเป็นภาพขึ้นมาแล้วก็จะทำให้ความรู้สึกกลมกลืนกัน

4.2 ความกลมกลืนแบบขัดแย้ง หมายถึง การนำเอาองค์ประกอบต่างชนิด ต่างรูปร่าง รูปทรง ต่างสี มาจัดวางในภาพเดียวกัน เช่น รูปวงกลมกับรูปสามเหลี่ยม เส้นตรงกับเส้นโค้ง ซึ่งจะทำให้เกิดความขัดแย้งกันขึ้น แต่ก็ยังให้ความรู้สึกกลมกลืนกัน

5. จังหวะ (Rhythm)

ระยะในการจัดภาพหรือการวางของวัตถุ ซ้ำไปซ้ำมา อย่างสม่ำเสมอ เช่น ลายไทย การปูกระเบื้อง หรือการแปรอักษร เป็นต้น

กิจกรรมที่ 4 ฝึกวาดภาพอิสระ

ให้นักเรียนปฏิบัติดังนี้

1. รับกระดาดำในการวาดภาพจากครู
2. ดูตัวอย่างการจัดวางภาพ
3. คิดการวาดภาพอย่างอิสระ
4. ปฏิบัติการวาดภาพตามหลักการจัดวางองค์ประกอบศิลป์
5. ระบายสีให้สวยงาม
6. เขียนบอกปัญหาในการวาดภาพ

แบบทดสอบหลังเรียน

คำชี้แจง ข้อสอบเป็นภาคปฏิบัติคะแนนเต็ม 10 คะแนน

คำสั่ง ให้นักเรียนเลือกคำตอบที่ถูกต้องเพียงคำตอบเดียว

1. องค์ประกอบศิลป์ หมายถึงตามข้อใด

- ก. การถ่ายทอดงานศิลปะในอดีต
- ข. การถ่ายทอดงานศิลปะอย่างมีแบบแผน
- ค. การถ่ายทอดงานศิลปะแบบลายไทย
- ง. การถ่ายทอดงานศิลปะแบบใช้สีลามือ

2. ข้อใดกล่าวถึงองค์ประกอบศิลป์ได้ถูกต้อง

- ก. นำเหตุการณ์ในชีวิตมาแสดงออกเป็นภาพ
- ข. นำเหตุการณ์ในอดีตมาแสดงออกเป็นภาพ
- ค. นำสิ่งต่างๆ มาแสดงออกอย่างสร้างสรรค์
- ง. นำสิ่งต่างๆ มาแสดงออกได้อย่างอิสระ

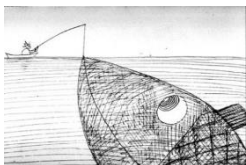
3. ข้อใดไม่ใช่ส่วนประกอบในองค์ประกอบศิลป์

- ก. จุด เส้น รูปร่าง สัดส่วน
- ข. ลักษณะอาการของสิ่งมีชีวิต
- ค. การเน้นแสงเงา และสี
- ง. การลงน้ำหนักของภาพ

4. การกำหนดภาพให้สมบูรณ์ตามองค์ประกอบศิลป์ข้อใดสำคัญที่สุด

- ก. สี สันสวยงาม
- ข. ภาพเหมือนจริง
- ค. ภาพมีน้ำหนัก
- ง. สอดคล้องและกลมกลืน

5. ปัญหาของภาพตรงกับข้อใด

- ก. คนในเรือตัวเล็ก
- ข. ปลาตัวใหญ่เกินจริง
- ค. คันเบ็ดไม่เหมาะสม
- ง. คนอยู่ไกลปลาอยู่ใกล้

6. ดุลยภาพ ตรงกับข้อใด

- ก. สวยงามสดใส
- ข. สีสั่นคมแสงเงาชัดเจน
- ค. เท่ากันและสมดุล
- ง. มีความหมายเดียว

7. การวาดภาพให้มีจุดเด่นตรงกับข้อใด

- ก. สีเข้มสดใสและเหมือนจริงทุกส่วน
- ข. การเน้นภาพที่ให้เป็นจุดเด่นมากกว่าส่วนอื่น
- ค. การวาดภาพที่มีลักษณะรูปร่างเหมือนกัน
- ง. การวาดภาพไล่จากเล็กไปใหญ่และเพิ่มแสงเงา

8. นาย ก วาดภาพโดยใช้รูปร่างกลมหลายขนาด ได้สวยงามกลมกลืนและสมดุล ตรงกับข้อใด

- จ. ความกลมกลืนคล้อยตาม
- ฉ. ความกลมกลืนขัดแย้ง
- ช. ความกลมกลืนที่สมดุล
- ซ. ความกลมกลืนที่เหมาะสม

9. ข้อใดคือภาพวาดที่สามารถใส่จังหวะได้ดีกว่าภาพอื่นๆ

- ก. ภาพป่า
- ข. ภาพสัตว์
- ค. ลายไทย
- ง. ผลไม้

10. จังหวะและลีลาในองค์ประกอบศิลป์ภาพใดเหมาะสมที่สุด

- ก. คลื่น
- ข. สุนัข
- ค. ดอกไม้
- ง. โຕ้ะ

บรรณานุกรม

มานพ ถนอมศรี, และคณะ. (2555). **หนังสือกิจกรรมและแบบฝึกศิลปะศึกษา**

ศิลปะกับชีวิต2. กรุงเทพฯ: แม็ค.

สมศักดิ์ สีนุระเวชชัย, และคณะ. (2557). **ชุดปฏิรูป: ธีการเรยนรู้ศิลปะ ป.6**.

กรุงเทพฯ: วัฒนาพานิช.

สัมพันธ์ เพชรสม, และคณะ. (ม.ป.ป.). **หนังสือเรียน สารการเรยนรู้พื้นฐาน**

กลุ่มสารการเรยนรู้ศิลปะ ป.3. กรุงเทพฯ: อักษรเจริญทัศน์.

ธีรนุช สุวรรณมัย. (2560). **ทัศนศิลป์ ชั้นประถมศีกษาปีที่ 5**. กรุงเทพฯ: เอมพันธ์

ราชรินทร์ ดวงชัย. (2561). **ทัศนศิลป์ ชั้นประถมศีกษาปีที่ 5**. กรุงเทพฯ:

สนพ.สร้างสรรคส์ื่อเพื่อการเรยนรู้.